

2. Meninger

Sjefredaktør:
Lars Helle
e-post: lah@aftenbladet.no
Redaktør: **Tarald Aano**
e-post: tarald.aano@aftenbladet.no
Administrerende direktør: **Siv Juvik Tveitnes**
e-post: siv.juvik.tveitnes@aftenbladet.no

Nyhetsredaktør: **Carl Gunnar Gundersen**
Digital redaktør: **Kirsten Myklebust**
Administrativ redaktør: **Anja W. Fremo**
Kultur- og debattredaktør:
Solveig Grødem Sandtøen
Tlf: **05150**

Whole lotta love! Jeg ville valgt sjokolade. Uten å vil. Jeg burde jobbet på sjokoladefabrikk. Hadde sikkert blitt lei, da. Men bedre å bli lei av noe godt enn noe dårlig. Du-duu-d-du-du! Du-duu-d-du-du! You need coolin'...

Leder Bompenger

Vi trenger løsninger

Protestene mot den nye bompengepakken for Jæren er mange og sterke. Det er lett å forstå. En doubling av bompengesatsen svir, og ikke alle har mulighet til å velge andre transportmidler. Det er ikke til å unngå at mange vil oppleve den nye ordningen som urettferdig.

Samtidig merker vi også trafikkløsløsheten på kroppen hver eneste dag. Lange køer fører til irritasjon og økonomisk tap både for næringslivet og for privatpersoner. Dessuten er den økende biltrafikken skadelig for miljøet.

EN TING er sikkert: Det kan ikke fortsette på denne måten. Vi kan gjerne snakke om fortidens forsmøttelser, men løsningene på trafikkløsløsheten må finnes her og nå. Å la utviklingen gå sin gang fram mot kaos, er ikke noe alternativ. Det trengs bedre veier, men framfor alt et miljøvennlig og moderne kollektiv transportsystem som kan bremse veksten i biltrafikken.

Bredest mulig bompengeforlik er nødvendig.

Vi kan lett bli enige om at samferdselsprosjekter primært bør finansieres over skattededdelen. Men en skatteøkning i det omfang som trengs, vil også møte skarpe reaksjoner. Og flertallet av rikspolitikerne, sammen med de fleste økonomene, står fast på at vi ikke kan bære mer oljepenger inn i økonomien. Det vil bare skape press og pristigning.

Kanskje kan synet på oljepengebruken endre seg om tidene blir mye dårligere, men inn til videre kommer vi ikke utenom at en betydelig del av samferdselsinvesteringene må dekke av bompenger, både i Rogaland og andre steder. Da forventer vi at fylkespolitikkerne gjør sitt beste for å sy sammen en pakke som faktisk gir troverdige løsninger på problemene vi står overfor.

IDÉPÅGÅENDE forhandlingene er det forståelig at både sosiale hensyn og statens bidrag trekkes inn. Det viktigste i denne fasen er likevel at prosessen ikke ødelegges av politisk spill, men at man finner fram til et realistisk og bredest mulig forlik i en sak som vil bli helt avgjørende for regionens utvikling i årene som kommer. Fylkeskommunen har nå sjanse til å gjøre en forskjell – enten i positiv eller negativ retning.

Regjeringen vil ikke redusere grensen for midlertidig ansettelse fra fire til to år. For regjeringens egen del vil det nok bli gjort et unntak.

Fripenn

Smilefjes på handelslaget

SIDEN DET NÅ VIRKER mer eller mindre avgjort at det er Kina som skal styre verden, eller i det minste eie den, vil jeg gjerne dele et personlig minne fra Midtens rike: Jeg skulle vekele noen euro og gikk inn i en bankfilial. Ved hver av lukene sto en liten maskin med fire knapper og en skjerm. Knappene skulle brukes etter transaksjonen for å gi karakter til den ansatte, skjermen viste hva ratingen hennes sto i for øyeblikket. Jeg valgte naturlig nok hun med fire av fire mulige stjerner og tenkte at den kapitalistiske versjonen av kommunismen sannelig er nådeles.

NOEN FÅ ÅR SENERE er en variant av systemet dukket opp i Norge. Jeg så det først i min lokale Coop-butikk, hvor hver kasse har fått et apparat med tre knapper: én med et grønt smilefjes, en med et gult og nøytralt, og én med et rødt henge-med-gepen-fjes. Coop vil gjerne dyrke ernerne, også i kassen. La oss kalle det Northug-effekten.

«Vi skal arbeide sammen. Det som gavner meg og andre fører frem, men det som gavner én og skader

andre, er kooperasjonens fiende», sa advokat Ole Delbl, en av stifterne av Norges Kooperative Landsforening. Men det var for 100 år siden, og han hadde ikke vært i Kina og USA og lært moderne disiplinering av ansatte.

HVA VIL VI HA i kassen på handelslaget? En rasende effektiv fyr som skanner rødløp og håndslåpe slik Leif Ove Andnes spiller Rakhmaninov, eller en vennlig og pratsom dame fra Krakow som gir fredagshandelen et anstøt av menneskelig samvær? Kanskje begge. Men hva om vi handler den dagen Ahmed har fått beskjed om at fetteren og familien er fraktet til en flyktingleir i Jordan etter sju år på Voss? Eller den dagen Krystyna har fått beskjed om at kulen i brystet er ondartet. Var ikke hun litt vel mutt? Rødt surefjes på henne.

Ennå må ikke de ansatte sitte ved skjermene som viser hvilken karakter de fikk ved siste kundeevaluering, men det kan ikke være langt unna. Coop har allerede et system der utvalgte kunder via epost blir bedt om å karakterisere servicen de fikk sist de handlet. Flere benytter anledningen til å la allslags frustrasjon hagle over navngitte medarbeidere, gjerne med oppfordring om å gi dem sparken.

NORSK LEDELSESBAROMETERS siste rapport, som ble lagt fram onsdag, avslører at disse «evalueringene» blir publisert på selskapets intranett. I rapporten forteller butikksjefer som er sterkt kritiske til systemet, at de ser at ansatte som med navns nevning blir sjekket i kundekommentarene, tar det svært tungt. «Jeg bare venter på at det en dag fører til sykmelding»,

En arbeider er sin lønn verd, påstås det i Bibelen. Men bare hvis han har fått grønt smilefjes i kundeevalueringen, som skrevet står i Coops personalreglement.

sier én. Systemet med grønne, gule og røde fjes brukes også her. Fargen preger den ansattes CV og framtidige muligheter.

Den siste halvårsrapporten til Norsk Ledelsesbarometer, laget av De Facto på vegne av fagforbundet Lederne, har tittelen «Det orwelliske arbeidsliv?», med et litt overflødig spørsmålsteget. Dagens Storebror jobber i personalavdelingen, og du kan være ganske trygg på at han ser deg, hele tiden.

STADIG FLERE NORSKE bedrifter innfører karaktersystem for de ansatte. Noen, som Statoil, knytter karakter og lønn sammen. «Statoil-karakter i gir 0 i lønnsstillegg», skrev Aftenbladet i fjor sommer. For de 13.000 ansatte som var individuelt avløst, ble lønnsøkningen bestemt av hvilken score, fra 1 til 5, de fikk av nærmeste leder. Slikt fremmer kanskje ikke viljen til å drøfte ubehageligheter med lederen, men ifølge Statoil styrker det produktiviteten.

Statoils kommunikasjonsdirektør, Jannik Lindbæk jr. ville ikke kommentere de negative aspektene ved ka-

rom de er, ikke lar seg stimulere av smilefjes og femmere. Professor Bård Kuvaas ved Handelshøyskolen BI sa til E24 for et år siden at «det er ulønnsomt enighet i forskningsmiljøene om at denne type målesystemer ikke fungerer».

DA FORSKERE FRA NTNU undersøkte Statoils karaktersystem, svarte over halvparten av de spurte at en dårlig karakter blir oppfattet som, og fungerer som, straff. Enda flere svarte at det er trykknappene som styrer karakteren. Bare 15 prosent var uenige.

Hege Wold, områdeleder for Lederne, og tidligere butikksjef i Coop, sier til Aftenposten at kooperasjonen er å regne som «den snilleste gutten i klassen». Likevel brukte Coop karaktersystemet da 150 ansatte skulle sies opp i forbindelse med et helautomatisk lager på Gardermoen erstattet det gamle lageret i Grouddalen. De ansatte fikk, ifølge HK-Nytt, aldri vite hvilken karakter de hadde fått og heller ikke grunnlaget for karakterene, noe som vel er mer Kafka enn Orwell.

Kanskje blomster. Røde langstilka roser er jo en klassiker. Åh, her var det fint! Her kan vi dra en gang. Vi kan ha en koselig piknik her. Skal jeg kjøpe sjokolade? Så kan vi heller ta

raktersystemet. En slik lojalitet sikrer ham nok en femmer og pen utbetaling ved neste oppgjør.

POSTEN, COCA-COLA, Aller Media og NAV bruker også karakterer. Telenor utvidet i fjor systemet til å gjelde alle ansatte. I så fall får vel Jon Fredrik Baksaas med seg en lusen toer hjem til jul, hvis han da ikke har kjøpt seg til en femmer via en konto i Gibraltar.

Disse konsernene har alle kastet seg på en internasjonal trend som for lengst har snudd. Og de gjør det til tross for at de ansatte, gjenstridige og umoderne

KOMMUNIKASJONS-DIREKTØR Kristin Paus i Coop ville ikke svare HK-Nytt om hvilke kriterier som var brukt. Hun vil ikke engang kalle det et karaktersystem. Grønt smilefjes til henne også.

«Kooperasjonen og kapitalismen er to absolutt motsatte systemer», sto det på lederplass i bladet Kooperatøren nr. 2, 1918. Det var den gang de som ledet den kooperative bevegelse hadde karakter.

Følg på twitter.com/svello

Coop vil gjerne dyrke ernerne, også i kassen. La oss kalle det Northug-effekten. FOTO: SVEN EGL, OMDAL

Ennå må ikke de ansatte sitte ved skjermene som viser hvilken karakter de fikk ved siste kundeevaluering, men det kan ikke være langt unna.

Sven Egil Omdal
Journalist

MER DEBATT
SIDE 34-36 2. DEL

Robert Hermansen uskyldig?
Morten Strøksnes
Te for to? Nei, takk!
Tale Østrem

